

Behov av nationell samverkan och stöd för frågor som rör högskolepedagogisk utveckling och forskning.

Sverige står sedan 2008 utan nationell samverkan och stöd för frågor som rör högskolepedagogisk utveckling och forskning. Swednet vill verka för att en sådan samverkan återinförs i ny tappning.

Swednet är ett nätverk som främjar pedagogisk utveckling inom högre utbildning, bland annat genom erbjudande om olika former av erfarenhetsutbyte, samarbeten och kursverksamhet. Nätverket bildades för 20 år sedan och våra medlemmar representerar majoriteten av Sveriges lärosäten.

Högskolepedagogisk utveckling och kursverksamhet är idag en självklar del av det interna kvalitetsarbetet vid de flesta av Sveriges lärosäten. SUHF:s rekommendationer om mål för behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning (2005 och 2016) har tydligt medverkat till utvecklingen då de har skapat en principiell grund för uppbyggnaden av ett praxisgemensamt högskolepedagogiskt kursutbud. Samtidigt har SUHF:s ställningstagande inneburit att akademien själv erkände syftet med och värdet av högskolepedagogisk utbildning.

Nationell och internationell utveckling. Samtidigt som den högskolepedagogiska utvecklingen har gått framåt vid våra lärosäten så har kunskaps- och forskningsområdet kring det akademiska lärarskapet (Eng. Scholarship of Teaching and Learning) vuxit exponentiellt, såväl nationellt som internationellt. Kunskapen om den pedagogiska kvalitetsens betydelse för studenternas lärande har etablerats och pedagogisk kompetens betonas idag i såväl anställningsprocesser som meriteringsordningar. Denna utveckling svarar mot högskoleförordningens krav på att pedagogisk kompetens ska värderas lika högt som forskningskompetens. Den följer också EHEA:s riktlinjer, där senast Yerevan-kommunikén (2015) lyfter fram förstärkandet av kvaliteten på lärande och undervisning som ett av sina fyra huvudmål. Här ingår flexibla lärmiljöer, transparens, lämpliga läraktiviteter och bedömningsformer såväl som lärarens pedagogiska kompetens. SUHF:s rapport *Högskolepedagogisk utbildning och pedagogisk meritering som grund för det akademiska lärarskapet* (2017). Däremot har finansieringen och den finansiella styrningen inte följt med i denna utveckling, utan har snarare tagit motsatt väg.

Detta sker parallellt med att allt fler internationellt välrenommerade lärosäten satsar starkt på pedagogisk kvalitet och flertalet andra europeiska länder inför pedagogiska stödsystem och nationella organ som samlar, befordrar och finansierar högskolepedagogisk utveckling och forskning. Två exempel på sådana nationella satsningar är Higher Education Academy i Storbritannien och norska NIFU (Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning).

Vad vill vi? Med hänvisning till denna utvecklingskurva anser Swednet det vara alarmerande att Sverige sedan 2008 står utan nationell samverkan och stöd för frågor som rör högskolepedagogisk utveckling och forskning. Vi vill därför föreslå regeringen att ett centralt organ får i uppdrag att driva högskolepedagogisk utveckling och forskning och att anslag öronmärks för detta.

Vad har gjorts tidigare? Under perioden 1999 till 2004 hade Rådet för högre utbildning uppdrag att stödja det högskolepedagogiska utvecklingsarbetet vid universitet och högskolor, fördela medel för utvecklingsinsatser, följa upp insatserna och sprida information. Sammanlagt erhöll 78 projekt finansiering och den bedrivna projektverksamheten ansågs utan tvekan berikat den svenska högskolan. Innan rådet bildades fanns Grundutbildningsrådet (1990 - 1998) som stöd för den pedagogiska utvecklingen och förnyelsen av högskolan och innan dess bedrevs utvecklingsarbete med stöd från den centrala högskolemyndigheten. I Lars-Erik Jonssons och Roger Säljös testamente "Att utveckla den högre utbildningen – testamente efter Rådet för högre utbildning" (2005) konstaterar författarna att de motiv som ursprungligen fanns för att inrätta en central myndighet med ansvar för utvecklingsarbete inom högskolan var än mer giltiga vid rådets upphörande än vid dess start, särskilt med tanke på högskolans expansion och inkluderingsarbete.

När Rådet för högre utbildning lades ner i årsskiftet 2005/2006 övergick uppdraget till Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning (NSHU), som bara några år senare kom att läggas ner (2008). Sedan dess har det saknats en instans som tar ett nationellt ansvar för att utveckla högskolans arbetsformer och för att främja forskning om vad som bidrar till ökad kvalitet i studenters lärande.

De två senaste forskningspropositionerna resulterade i kraftiga satsningar på forskning, vilket var både nödvändigt och välkommet, men satsningar på kvalitetsutveckling av utbildning har uteblivit. Vi ser det som centralt för den framtida nationella utvecklingen att ett centralt organ etableras (eller att uppdrag ges till befintliga organ) med uppdraget att stödja nätverkande, idéutveckling och kunskaps-spridning inom pedagogisk utveckling och forskning inom högre utbildning.

Bland forskningsråden är det framför allt Vetenskapsrådet som arbetat med utbildningsvetenskapliga frågor. I regleringsbrevet och i Vetenskapsrådets beskrivning av uppdraget framhålls att man ska stödja grundforskning med relevans för skolans och förskolans utveckling. Det förekommer att man tolkar uppdraget brett och ger bidrag till projekt med högskolepedagogisk inriktning, men i de flesta fall relaterar dessa i så fall till lärarutbildning och på så vis indirekt till förskolan, grund- och gymnasieskolan. Fokuset på grundforskning gör också att utvecklingsstudier eller Scholarship och Teaching and Learning sällan blir beviljade. Givetvis kan man också söka i andra öppna utlysningar, men det är svårt att få medel eftersom högskolepedagogisk forskning ofta rör frågor som överskrider det disciplinära. Det är forskning som tar begrepp och teorier i anspråk som ligger utanför det som traditionellt hanteras inom ämnet, samtidigt som bedömargrupperna i allmänhet är valda utifrån disciplin och arbetar efter mer eller mindre explicitgjorda ämnesinterna kvalitetskriterier.

Varför är detta viktigt?

Högre utbildning står inför stora utmaningar. Högskolans expansion och inkluderingsarbete såväl som digitalisering och internationalisering medför pedagogiska utmaningar. För att möta dessa kan inte projekt drivas enbart på mikronivå, utan det krävs samordning och styrning på nationell nivå. Som det är nu så sker det lokala högskolepedagogiska utvecklingsarbetet i hög grad då enskilda lärare vidareutvecklar sin egen undervisning. I mindre grad, men på varje lärosäte, finns

arbetslag som tar gemensamma grepp om sin undervisning och åstadkommer förändringar som rör större delar av utbildningen. Detta, det kollektiva utvecklingsarbetet, är något som har visat sig vara helt centralt för att få till stånd långsiktiga förändringar och utveckling som överskrider det egna klassrummet, men det är utomordentligt svårt att få till för lärarna. Ännu svårare är det att få möjlighet att beforska och sprida sina erfarenheter så att de kommer andra än lärosätet till del.

Vi tycker som framgått att såväl utveckling som forskning inom högskolepedagogik bör drivas och främjas genom ett centralt organ. Vi skulle gärna vilja ha ett möte där vi kan föra en konstruktiv dialog kring möjliga vägar framåt.

Med vänlig hälsning,

Swednet
(www.swednetwork.se)

genom

FD Åse Nygren, Högskolepedagog, Blekinge Tekniska Högskola.
ase.nygren@bth.se

FD Maria Wolrath Söderberg, Lektor i retorik och ledare för högskolepedagogiska utvecklingsenheten, Södertörns högskola
maria.wolrath-soderberg@sh.se